

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 25. júla 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 92/43/ES – Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín – Článok 6 ods. 3 a 4 – Posúdenie vplyvov plánu alebo projektu na chránenú lokalitu – Plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí so správou lokality alebo pre ňu nie je potrebný – Projekt veternej farmy – Smernica 2009/147/ES – Ochrana voľne žijúceho vtáctva – Článok 4 – Osobitne chránené územie (OCHÚ) – Príloha I – Kaňa sivá (*Circus cyaneus*) – Vhodný biotop, ktorý sa v priebehu času mení – Dočasné alebo trvalé zníženie rozlohy potrebných území – Opatrenia, ktoré sú súčasťou projektu a ktorých cieľom je zabezpečiť, aby sa počas trvania projektu rozloha, ktorá je skutočne vhodná na výskyt prirodzeného biotopu daného druhu, nezmenšila, či dokonca sa mohla zväčšiť“

Vo veci C-164/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko) z 20. marca 2017 a doručený Súdnemu dvoru 3. apríla 2017, ktorý súvisí s konaním:

Edel Grace,

Peter Sweetman

proti

An Bord Pleanála,

za účasti:

ESB Wind Developments Ltd,

Coillte,

The Department of Arts Heritage and the Gaeltacht,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič, sudcovia A. Rosas, C. Toader (spravodajkyňa), A. Prechal a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: E. Tančev,

tajomník: R. Schiano, referent,

* Jazyk konania: angličtina.

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. februára 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- E. Grace a P. Sweetman, v zastúpení: O. Collins, barrister, a J. Devlin, SC, ktorých splnomocnili O. Clarke a A. O’Connell, solicitors,
- An Bord Pleanála, v zastúpení: F. Valentine, barrister, a N. Butler, SC, ktorých splnomocnili A. Doyle a B. Slattery, solicitors,
- ESB Wind Developments Ltd a Coillte, v zastúpení: R. Mulcahy, D. McDonald, SC, A. Carroll, BL, ktorých splnomocnila D. Spence, solicitor,
- holandská vláda, v zastúpení: M. Bulterman a C.S. Schillemans, splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: E. Manhaeve a C. Hermes, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 19. apríla 2018,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 6 ods. 3 a 4 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 1992, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102, ďalej len „smernica o biotopoch“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani Edel Grace a pánom Petrom Sweetmanom na jednej strane a An Bord Pleanála (Štátna komisia pre odvolania vo veciach územného plánovania, Írsko, ďalej len „An Bord“) na druhej strane, vo veci rozhodnutia tejto komisie udeliť ESB Wind Developments Ltd a Coillte povolenie na projekt veternej farmy na osobitne chránenom území, ktoré bolo takto klasifikované z dôvodu, že sa tam vyskytuje prirodzený biotyp chráneného druhu.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica o vtáctve

- 3 V súlade s článkom 1 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (Ú. v. EÚ L 20, 2010, s. 7, ďalej len „smernica o vtáctve“) sa táto smernica vzťahuje na ochranu všetkých druhov voľne žijúceho vtáctva prirodzene sa vyskytujúceho na európskom území členských štátov, na ktoré sa uplatňuje Zmluva o FEÚ. Zahŕňa ochranu, starostlivosť a kontrolu týchto druhov a stanovuje pravidlá ich využívania.
- 4 Článok 4 tejto smernice stanovuje:

„1. Druhy uvedené v prílohe I sú predmetom zvláštnych opatrení týkajúcich sa ochrany ich biotopov, aby sa zabezpečilo ich prežitie a rozmnožovanie v areáli ich rozšírenia.

V tejto súvislosti sa venuje pozornosť:

- a) druhom, ktorým hrozí vyhynutie;
- b) druhom citlivým na špecifické zmeny biotopov;
- c) druhom, ktoré sú považované za vzácne vzhľadom na svoju malú početnosť alebo obmedzené rozšírenie v danej oblasti;
- d) iným druhom, ktoré vyžadujú zvláštnu pozornosť z dôvodov špecifického charakteru ich biotopov.

Ako podklady na vyhodnotenie sa berú do úvahy trendy a kolísanie početnosti populácií.

Členské štáty klasifikujú najmä podľa počtu a veľkosti najvhodnejšie územia ako osobitne chránené územia na zachovanie týchto druhov, berúc do úvahy požiadavky na ochranu týchto druhov v geografických oblastiach mora a pevniny, kde sa uplatňuje táto smernica.

...

4. Čo sa týka ochrany oblastí uvedených vyššie v odsekoch 1 a 2, členské štáty prijímú vhodné opatrenia, aby zabránili znečisteniu alebo poškodzovaniu biotopov alebo akýmkoľvek rušivým vplyvom pôsobiacim na vtáctvo, pokiaľ by boli vážne vzhľadom na ciele tohto článku. Členské štáty sa takisto budú snažiť zabrániť znečisteniu alebo poškodzovaniu biotopov mimo týchto chránených území.“

- 5 Medzi druhy uvedené v prílohe I danej smernice patrí kaňa sivá (*Circus cyaneus*).

Smernica o biotopoch

- 6 Podľa desiateho odôvodnenia smernice o biotopoch:

„keďže sa musí urobiť primerané vyhodnotenie každého plánu alebo programu, ktorý môže mať významný vplyv na ciele ochrany v lokalite, ktorá bola označená alebo bude označená v budúcnosti“.

- 7 Článok 2 tejto smernice stanovuje:

„1. Cieľom tejto smernice je prispievať k zabezpečeniu biologickej rôznorodosti prostredníctvom ochrany prirodzených biotopov divokej fauny a flóry [biotopov, ako aj voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín – *neoficiálny preklad*] na európskom území členských štátov, ktoré sú stranami Zmluvy [o FEÚ].

2. Navrhnu sa opatrenia prijaté podľa tejto smernice, aby sa zachovali v prirodzenom [v priaznivom – *neoficiálny preklad*] stave ochrany alebo do takéhoto stavu obnovili, prirodzené biotopy a druhy divokej fauny a flóry európskeho významu [voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín v záujme Spoločenstva – *neoficiálny preklad*].

3. Opatrenia prijaté podľa tejto smernice berú do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne požiadavky a regionálne a miestne charakteristiky.“

- 8 Článok 6 uvedenej smernice uvádza:

„1. Pre osobitn[é] chránené územia vytvoria členské štáty potrebné ochranné opatrenia obsahujúce v prípade potreby príslušné plány riadenia, osobitne navrhnuté pre dané lokality alebo začlenené do ďalších plánov rozvoja, a primerané štatutárne, administratívne [primerané zákonné,

správne – *neoficiálny preklad*] alebo zmluvné opatrenia, ktoré zodpovedajú ekologickým požiadavkám typov prirodzených biotopov uvedených v prílohe I a druhov uvedených v prílohe II, vyskytujúcich sa v týchto lokalitách.

2. Členské štáty podniknú primerané kroky [prijmú primerané opatrenia – *neoficiálny preklad*], aby sa na osobitne chránených územiach predišlo poškodeniu prirodzených biotopov a biotopov druhov, ako aj rušeniu druhov, pre ktoré boli územia označené za chránené, pokiaľ by takéto rušenie bolo podstatné vo vzťahu k cieľom tejto smernice.

3. Akýkoľvek plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí so správou lokality alebo nie je potrebný pre ňu, ale môže pravdepodobne významne ovplyvniť túto lokalitu, či už samotne, alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi, podlieha primeranému odhadu jeho dosahov [posúdeniu jeho vplyvov – *neoficiálny preklad*] na danú lokalitu z hľadiska cieľov ochrany lokality. Na základe výsledkov zhodnotenia dosahov [posúdenia vplyvov – *neoficiálny preklad*] na lokalitu a podľa ustanovení odseku 4 príslušné vnútroštátne orgány súhlasia s plánom alebo projektom iba po presvedčení sa, že nepriaznivo neovplyvní integritu príslušnej lokality, a v prípade potreby po získaní stanoviska verejnosti.

4. Ak sa aj napriek negatívnemu odhadu dosahov [posúdeniu vplyvov – *neoficiálny preklad*] na lokalitu a pri neexistencii alternatívnych riešení plán alebo projekt musí realizovať z dôvodov [z nalievavých dôvodov – *neoficiálny preklad*] vyššieho verejného záujmu, vrátane záujmov sociálnej a ekonomickej povahy, členský štát prijme všetky kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že celková koherencia sústavy Natura 2000 bude ochránená. O prijatých kompenzačných opatreniach informuje Komisiu.

Ak sa v príslušnej lokalite vyskytuje prioritný biotop a/alebo prioritný druh, jediné dôvody, ktoré môžu prichádzať do úvahy, sú tie, ktoré sa týkajú zdravia alebo bezpečnosti ľudí, priaznivých dôsledkov primárneho významu na životné prostredie alebo tiež stanoviska Komisie k ďalším nevyhnutným dôvodom vyššieho verejného záujmu.“

- 9 Podľa článku 7 smernice o biotopoch sa povinnosti vyplývajúce z odsekov 2 až 4 článku 6 tejto smernice uplatňujú na osobitne chránené územia (ďalej len „OCHÚ“) v zmysle smernice o vtáctve.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 10 Spor vo veci samej sa týka projektu veternej farmy, ktorý by mal vyvinúť a prevádzkovať štátny podnik lesného hospodárstva Coillte spoločne so spoločnosťou ESB Wind Developments, a mal by sa nachádzať na OCHÚ v oblasti od miestnej komunikácie Slieve Felim po pohorie Silvermines (v grófstvach Limerick a Tipperary, Írsko) (ďalej len „predmetný projekt“).
- 11 Toto územie bolo klasifikované ako OCHÚ v zmysle článku 4 ods. 1 štvrtého pododseku smernice o vtáctve z dôvodu, že sa tam vyskytuje prirodzený biotop druhu vtáka uvedeného v prílohe I tejto smernice, ktorým je kaňa sivá. Uvedené územie, ktoré sa rozprestiera na 20 935 hektároch, zahŕňa najmä nevysadené plochy rašelinísk a vresovísk, ako aj 12 078 hektárov lesov. Celý tento priestor je vzhľadom na svoje charakteristiky potenciálne vhodný na to, aby slúžil ako biotop pre tento druh.
- 12 Podľa vnútroštátneho súdu predmetný projekt predpokladá, že sa naň použije 832 hektárov OCHÚ, ktoré sú predovšetkým pokryté vysadenými ihličnatými stromami v prvej a druhej rotácii, ako aj nevysadenými rašeliniskami a vresoviskami. Výstavba šestnástich veterných turbín, ako aj súvisiaca infraštruktúra si vyžaduje vyrúbanie stromov na všetkých miestach, kde budú tieto stavby umiestnené. Podľa odhadu by plocha, ktorej sa týka výrub stromov, bola 41,7 hektára. Projekt by viedol k trvalému zničeniu 9 hektárov biotopu, ktoré zodpovedajú plochám, na ktorých by boli postavené stavby, ako aj k dočasnému zničeniu 1,7 hektára plochy biotopu, ktorý by sa použil na výstavbu dočasných

- vyrovnávacích nádrží. Keďže sa okrem iného predpokladá, že tieto vtáky by pri hľadaní potravy nemohli vniknúť do okruhu 250 m od veternej turbíny, uvedený súd uvádza, že z tohto dôvodu by celková strata územia na hľadanie potravy mohla byť 162,7 hektára.
- 13 K predmetnému projektu je priložený plán riadenia biotopu a druhov (ďalej len „plán riadenia“). Tento plán, ktorý sa má zrealizovať v období piatich rokov, zahŕňa opatrenia na nápravu prípadných účinkov veternej farmy na územie, kde si kaňa sivá hľadá potravu. Po prvé, podľa plánu riadenia by sa tri v súčasnosti vysadené plochy v celkovej rozlohe 41,2 hektára, z ktorých 14,2 hektára sa nachádza v okruhu 250 metrov od veternej turbíny, opäť mali zmeniť na rašeliniská. Po druhé, v priebehu vývojovej fázy predmetného projektu by na základe uvedeného plánu 137,3 hektára lesa v druhej rotácii podliehalo „citlivému“ riadeniu, ktoré predpokladá výrub a nahradenie súčasného lesa s uzatvorenou klenbou korún stromov s cieľom zabezpečiť, aby bolo ako územie vhodné na hľadanie potravy pre kaňu sivú neustále k dispozícii 137,3 hektára lesov s otvorenou klenbou korún stromov, a ekologický koridor medzi dvomi územiaми otvorených rašelinísk. Toto vyrúbanie by sa malo uskutočniť vo viacerých fázach a malo by začať rok pred výstavbou. Po tretie, stavebné práce by sa mali vo všeobecnosti obmedziť na obdobie mimo hlavnej rozmnožovacej sezóny kane sivej.
 - 14 Na základe rozhodnutia z 22. júla 2014 An Bord rozhodla povoliť predmetný projekt z toho dôvodu, že nemá nepriaznivý vplyv na integritu OCHÚ.
 - 15 Pani Grace a pán Sweetman podali žalobu na High Court (Vrchný súd, Írsko), v ktorej napadli rozhodnutie An Bord. Na základe rozhodnutí z 1. októbra a 4. decembra 2015 tento súd zamietol ich žalobu a potvrdil rozhodnutie An Bord.
 - 16 Na základe rozhodnutia z 26. februára 2016 sa pani Grace a páni Sweetmanovi udelilo povolenie podať proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na vnútroštátny súd, ktorým je Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko). Rozsudkom z 24. februára 2017 tento súd rozhodol s konečnou platnosťou o dvoch z troch odvolacích dôvodoch. Konečné rozhodnutie o uvedenom odvolaní však závisí od výkladu článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch.
 - 17 Podľa pani Grace a pána Sweetmana mala An Bord konštatovať, že predmetný projekt a k nemu pripojený plán riadenia zahŕňajú kompenzačné opatrenia, takže pri posúdení mala An Bord zohľadniť kritériá uvedené v článku 6 ods. 4 uvedenej smernice.
 - 18 An Bord a vedľajší účastníci vo veci samej tvrdia, že na posúdenie otázky, či projekt môže nepriaznivo ovplyvniť integritu OCHÚ v zmysle článku 6 ods. 3 smernice o biotopoch, je potrebné zohľadniť skutočnosť, že žiadna časť zalesnenej plochy územia neostane natrvalo v stave, ktorý zabezpečí vhodný biotop.
 - 19 V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že kane sivé sú vtáky žijúce predovšetkým vo voľnej prírode, ktoré potrebujú rozsiahle územia s vhodnou pôdou, kde si môžu hľadať potravu. Hniezdenie je naopak menej závislé od takéhoto faktora, keďže k nemu môže dochádzať na menšom geografickom priestore a v rôznych typoch biotopov. Okrem iného pokles populácie chráneného druhu vyplýva skôr z možného poškodenia územia na vyhľadávanie potravy než územia hniezdenia. Tento súd tvrdí, že aj keď sa vo všeobecnosti akceptovalo, že nevysadené rašeliniská a vresoviská predstavujú základný biotyp pre kaňu sivú, s rozvojom komerčného lesného hospodárstva sa však zistilo, že výsadba mladých ihličnatých porastov na rašeliniskách ponúka kani sivej možnosti, aby tam hľadala potravu. Z týchto úvah naopak vyplýva, že les, v ktorom nedochádza k prerezávaniu alebo k ťažbe, ale ktorý sa jednoducho necháva rásť až kým sa nevytvorí uzavretá klenba korún stromov, nebude vhodným územím na hľadanie potravy.
 - 20 Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že komerčné lesné hospodárstvo má priemerný cyklus 40 rokov, ktorý zahŕňa dve fázy rotácie. Časti územia, na ktorých výsadba vyrástla na konci prvej fázy a majú z tohto dôvodu uzatvorenú klenbu korún stromov, sa vyrúbu. Nasleduje fáza opätovnej

výsadby, vďaka ktorej sa opäť vytvorí časť územia s otvorenou klenbou korún stromov, ktorá je priaznivá pre potravu kane sivej. Z toho vyplýva, že územie v rámci OCHÚ, kde si tento druh hľadá potravu, sa neustále mení a závisí od týchto fáz, ktoré súvisia s lesným hospodárstvom. Preto absencia aktívneho obhospodarovania lesného porastu by sama osebe viedla k vymiznutiu územia, kde si kaňa sivá hľadá potravu, a to v dôsledku postupného vymiznutia časti územia s otvorenou klenbou korún stromov. Podľa dostupných štúdií sa totiž populácia chráneného druhu mení smerom nahor alebo smerom nadol v závislosti od existencie lesov s otvorenou klenbou korún stromov. V prejednáwanej veci by mal podiel lesa s otvorenou klenbou korún stromov postupne klesať zo 14 % z celkovej zalesnenej pôdy v rokoch 2014 až 2018 na úroveň 8 % v rokoch 2024 až 2028.

- 21 Vnútroštátny súd zastáva názor, že mu prináleží, aby rozhodol, či sa An Bord nesprávne domnievala, že predmetný projekt a plán riadenia obsahujú zmiernujúce opatrenia, ktoré ju oprávňovali vykonať svoje posúdenie len na základe článku 6 ods. 3 smernice o biotopoch.
- 22 V tejto súvislosti si vnútroštátny súd kladie otázku, či sa toto ustanovenie musí vykladať v tom zmysle, že opatrenia navrhované v rámci plánu riadenia, ktorý je pripojený k predmetnému projektu, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby sa celková plocha vhodného biotopu nezmenšila, či dokonca sa mohla zväčšiť, možno v prejednáwanej veci kvalifikovať ako zmiernujúce opatrenia alebo či sa musia považovať za kompenzačné opatrenia v zmysle článku 6 ods. 4 smernice o biotopoch.
- 23 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy Supreme Court (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Ak

- a) je základným účelom chránenej lokality poskytovať biotop pre konkrétny druh;
- b) povaha biotopu, ktorý je priaznivý pre tento druh, znamená, že časť lokality, ktorá je priaznivá, sa bude časom nevyhnutne meniť, a
- c) ako súčasť navrhovaného stavebného projektu sa má vypracovať plán riadenia pre celú lokalitu (vrátane zmien v riadení tých častí lokality, ktoré nie sú priamo ovplyvnené samotným projektom), ktorého cieľom je zabezpečiť, aby sa výmera lokality, ktorá je, ako bolo uvedené, vhodná ako biotop, nikdy nezmenšila, či dokonca sa mohla zväčšiť, ale
- d) niektoré časti lokality budú počas celého trvania stavebného projektu vylúčené z možnosti poskytnúť vhodný biotop,

je možné opatrenia, ktoré sú opísané v písmene c), skutočne považovať za zmiernujúce opatrenia?“

O prejudiciálnej otázke

- 24 Na úvod je potrebné spresniť, že hoci otázka formulovaná vnútroštátnym súdom neobsahuje nijaký odkaz na ustanovenia práva Únie, uvedená otázka, ktorú treba vykladať so zreteľom na spresnenia uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, sa týka výkladu článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch.
- 25 Pokiaľ ide ďalej o znenie položenej otázky, treba dodať, že článok 6 tejto smernice neobsahuje žiaden odkaz na pojem „zmiernujúce opatrenie“ (rozsudky z 21. júla 2016, Orleans a i., C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 57, ako aj z 12. apríla 2018, People Over Wind a Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 25).

- 26 V tejto súvislosti Súdny dvor už uviedol, že cieľom potrebného účinku ochranných opatrení stanovených v článku 6 smernice o biotopoch je vyhnúť sa tomu, aby príslušný vnútroštátny orgán obišiel prostredníctvom tzv. „zmierňujúcich“ opatrení, ktoré sú však v skutočnosti kompenzačnými opatreniami, osobitné postupy stanovené v tomto článku tým, že podľa odseku 3 tohto článku povolí projekty, ktoré majú nepriaznivý vplyv na integritu dotknutej lokality (rozsudok z 21. júla 2016, Orleans a i., C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 58, ako aj citovaná judikatúra).
- 27 Pokiaľ ide napokon o územia klasifikované ako OCHÚ, povinnosti, ktoré vyplývajú z článku 6 ods. 3 smernice o biotopoch, sa podľa článku 7 tejto smernice nahrádzajú povinnosťami vyplývajúcimi z článku 4 ods. 4 prvej vety smernice o vtáctve odo dňa klasifikácie na základe tejto smernice, ak je tento dátum neskorší ako deň vykonania smernice o biotopoch [rozsudok zo 17. apríla 2018, Komisia/Poľsko (Bielovežský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 109 a citovaná judikatúra].
- 28 Z toho vyplýva, že treba tomu rozumieť tak, že vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 6 smernice o biotopoch vykladať v tom zmysle, že pokiaľ sa má projekt realizovať v lokalite určenej na ochranu a zachovanie druhov, ktorej rozloha vhodná na uspokojenie potrieb chráneného druhu sa v priebehu času mení, a pokiaľ takýto projekt bude mať za následok to, že niektoré časti tejto lokality už nebudú môcť dočasne alebo trvalo ponúknuť vhodný biotop pre príslušný druh, možno okolnosť, že tento projekt zahŕňa opatrenia, ktorých cieľom je zabezpečiť – po vykonaní primeraného posúdenia vplyvov uvedeného projektu a počas trvania uvedeného projektu –, aby sa časť uvedenej lokality, ktorá skutočne môže ponúknuť vhodný biotop, nezmenšila, či dokonca sa mohla zväčšiť, zohľadniť na účely posúdenia, ktoré treba vykonať na základe odseku 3 tohto článku a ktorého cieľom je zaistiť, aby predmetný projekt nemal nepriaznivý vplyv na integritu príslušnej lokality, alebo či sa na takúto okolnosť prípadne vzťahuje odsek 4 toho istého článku.
- 29 Článok 6 smernice o biotopoch ukladá členským štátom súbor povinností a osobitných postupov, ktoré majú zabezpečiť, ako to vyplýva z článku 2 ods. 2 tejto smernice, zachovanie v priaznivom stave ochrany alebo prípadne obnovenie do takéhoto stavu prirodzených biotopov a druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, na ktorých má záujem Únia, s cieľom dosiahnuť všeobecnejší cieľ tej istej smernice, ktorým je zabezpečenie vysokej úrovne ochrany životného prostredia, pokiaľ ide o lokality chránené podľa tejto smernice [pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. novembra 2016, Lesoochrannárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, bod 43, a zo 17. apríla 2018, Komisia/Poľsko (Bielovežský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 106].
- 30 V tejto súvislosti ustanovenia článku 6 smernice o biotopoch tvoria koherentný celok s ohľadom na ciele ochrany stanovené v tejto smernici. Odseky 2 a 3 tohto článku totiž majú zabezpečiť rovnakú úroveň ochrany prirodzených biotopov a biotopov druhov, zatiaľ čo odsek 4 uvedeného článku je len ustanovením, ktoré upravuje výnimku z druhej vety uvedeného odseku 3 (rozsudok z 12. apríla 2018, People Over Wind a Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 24, ako aj citovaná judikatúra).
- 31 Podľa desiateho odôvodnenia smernice o biotopoch sa musí vykonať primerané posúdenie každého plánu alebo programu, ktorý môže mať významný vplyv na ciele ochrany v lokalite, ktorá bola označená alebo bude označená v budúcnosti. Toto odôvodnenie sa premietlo do článku 6 ods. 3 tejto smernice, ktorý okrem iného stanovuje, že plán alebo projekt, ktorý môže významne ovplyvniť danú lokalitu, nemožno povoliť bez predchádzajúceho posúdenia ich vplyvov na danú lokalitu (rozsudok z 12. apríla 2018, People Over Wind a Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 28, ako aj citovaná judikatúra).
- 32 Článok 6 ods. 3 smernice o biotopoch rozlišuje dve fázy. Prvá fáza, ktorá je uvedená v prvej vete tohto ustanovenia, vyžaduje, aby členské štáty vykonali primerané posúdenie vplyvov plánu alebo projektu na chránenú lokalitu, ak existuje pravdepodobnosť, že tento plán alebo projekt môže mať na túto lokalitu významný vplyv. Druhá fáza, uvedená v druhej vete toho istého ustanovenia, ktorá nasleduje po uvedenom primeranom posúdení, umožňuje taký plán alebo projekt povoliť len pod podmienkou, že

s výhradou ustanovení článku 6 ods. 4 tejto smernice nepriaznivo neovplyvní integritu dotknutej lokality (rozsudok z 12. apríla 2018, *People Over Wind a Sweetman*, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 29 a citovaná judikatúra).

- 33 Na položenú otázku preto treba odpovedať s prihliadnutím na tieto úvahy.
- 34 Po prvé je dôležité pripomenúť, že nepriaznivo neovplyvní integritu lokality prirodzeného biotopu v zmysle článku 6 ods. 3 druhej vety smernice o biotopoch predpokladá zachovať ju v priaznivom stave ochrany, čo znamená trvalé zachovanie jej základných charakteristík súvisiacich s prítomnosťou určitého typu prirodzeného biotopu, ktorého cieľ ochrany odôvodnil zaradenie tejto lokality do zoznamu lokalít európskeho významu v zmysle tejto smernice [pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. júla 2016, *Orleans a i.*, C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 47 a citovanú judikatúru, ako aj zo 17. apríla 2018, *Komisia/Poľsko (Bielovežský prales)*, C-441/17, EU:C:2018:255, bod 116].
- 35 Podľa článku 4 ods. 1 smernice o vtáctve označenie územia ako OCHÚ na účely ochrany určitého druhu znamená trvalé zachovanie základných vlastností biotopu v danej lokalite, ktorého cieľom, ktorý odôvodnil označenie uvedenej lokality, je prežitie predmetného druhu a jeho rozmnožovanie.
- 36 V prejednávanej veci je nesporné, ako uvádza vnútroštátny súd a ako to rovnako uviedol generálny advokát v bodoch 13 a 74 svojich návrhov, že cieľom ochrany OCHÚ je zachovať a obnoviť priaznivý stav z hľadiska ochrany kane sivej. Konkrétnejšie, OCHÚ umožňuje uskutočniť tejto cieľ tým, že chránenému druhu poskytuje biotop s územím na vyhľadávanie potravy.
- 37 Pokiaľ ide o druhé o vplyvy predmetného projektu na OCHÚ, vnútroštátny súd zdôrazňuje, že cieľom plánu riadenia je zaviesť záruky spočívajúce v tom, že pokiaľ ide o územia, kde si kaňa sivá hľadá potravu, rozloha tohto územia sa nikdy nezmenší, či dokonca sa môže kedykoľvek zväčšiť, a to aj napriek tomu, že počas doby realizácie predmetného projektu jej časť tohto územia nebude môcť ponúknuť vhodný biotop.
- 38 Článok 6 ods. 3 smernice o biotopoch stanovuje postup posúdenia, ktorého cieľom je pomocou predchádzajúcej kontroly zabezpečiť, aby sa plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí so správou dotknutého územia, alebo nie je preň potrebný, ale ho môže významne ovplyvniť, povolil len za predpokladu, že nebude mať nepriaznivý vplyv na integritu tohto územia [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. apríla 2018, *Komisia/Poľsko (Bielovežský prales)*, C-441/17, EU:C:2018:255, bod 108 a citovanú judikatúru].
- 39 Posúdenie uskutočnené podľa tohto ustanovenia nemôže mať medzery a musí obsahovať úplné, presné a definitívne zistenia a závery, ktoré môžu odstrániť akúkoľvek dôvodnú vedeckú pochybnosť, pokiaľ ide o následky prác plánovaných na príslušnom chránenom území (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. apríla 2018, *People Over Wind a Sweetman*, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 38, ako aj citovanú judikatúru).
- 40 Okolnosť, že primerané posúdenie vplyvov plánu alebo projektu na dotknuté územie sa musí vykonať podľa uvedeného ustanovenia, predpokladá, že vzhľadom na najlepšie vedecké poznatky v danej oblasti musia byť zistené všetky aspekty predmetného plánu alebo projektu, ktoré môžu samostatne alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi ovplyvniť ciele ochrany tohto územia [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. apríla 2018, *Komisia/Poľsko (Bielovežský prales)*, C-441/17, EU:C:2018:255, bod 113 a citovanú judikatúru].
- 41 V deň prijatia rozhodnutia, ktorým sa povoľuje realizácia projektu, nesmie z vedeckého hľadiska pretrvávajúť žiadna dôvodná pochybnosť o neexistencii škodlivých účinkov na integritu dotknutého územia [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. apríla 2018, *Komisia/Poľsko (Bielovežský prales)*, C-441/17, EU:C:2018:255, bod 120 a citovanú judikatúru].

- 42 V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že po prvé vnútroštátny súd poukazuje na trvalé a priame vymiznutie plôch, kde sa vyskytuje vhodný biotop pre kaňu sivú s rozlohou 9 hektárov. Po druhé zalesnená plocha, ktorá bude vyrúbaná na účely výstavby veterných turbín, ako aj infraštruktúry zodpovedá zmenšeniu rozlohy biotopu na tomto území o 41,7 hektára. Po tretie časť územia, ktorá nie je k dispozícii počas projektu, by mohla dosiahnuť 162,7 hektára. Po štvrté je tiež dôležité zohľadniť to, že počas danej vývojovej fázy predmetného projektu by sa zalesnené plochy s otvorenou klenbou korún stromov, ktoré predstavujú jednu zo základných charakteristík územia, kde si chránený druh hľadá potravu, neustále znižovali.
- 43 V tejto súvislosti už Súdny dvor rozhodol, že ak plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí so správou územia alebo pre ňu nie je potrebný, môže ohroziť ciele jej ochrany, treba ho považovať za taký, ktorý môže mať významný vplyv na toto územie. Posúdenie uvedeného rizika sa musí vykonať s ohľadom na osobitné vlastnosti a podmienky životného prostredia príznačné pre územie, ktorého sa takýto plán alebo projekt týka (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. mája 2014, Briels a i., C-521/12, EU:C:2014:330, bod 20 a citovanú judikatúru, ako aj z 21. júla 2016, Orleans a i., C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 45).
- 44 Nakoniec po tretie, pokiaľ ide o druhy opatrení, ktoré boli zahrnuté do predmetného projektu na základe plánu riadenia, aby napravili účinky projektu, tieto opatrenia spočívajú jednak v tom, že sa obnovia oblasti rašelinísk, ako aj vlhké vresoviská na ploche 41,2 hektára (z toho 14,2 hektára sa nachádza v okruhu 250 m od veterných turbín), a jednak v tom, že sa kani sivej a ostatným zvieratám nachádzajúcim sa na danom území zabezpečí optimálny biotop počas trvania projektu, a to najmä tým, že na ploche s rozlohou 137,3 hektára dôjde k vyrúbaniu a nahradeniu súčasného lesa so zatvorenou klenbou korún stromov, ktorý sa tam nachádza, čím sa v konečnom dôsledku zabezpečí územie s otvorenou klenbou korún stromov.
- 45 Vnútroštátny súd upozorňuje na okolnosť, ktorá by podľa neho mohla byť rozhodujúcim prvkom pri zodpovedaní jeho otázky, a to, že okolnosti prejednávanej veci sa líšia od okolností vo veciach, v ktorých boli vydané rozsudky z 15. mája 2014, Briels a i. (C-521/12, EU:C:2014:330), ako aj z 21. júla 2016, Orleans a i. (C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583).
- 46 Správa OCHÚ na účely ochrany prirodzeného biotopu kane sivej sa uskutočňuje „dynamickým“ spôsobom v tom zmysle, že plochy vhodné na tento biotop sa geograficky a v priebehu času menia, a to v závislosti od tejto správy.
- 47 Ako v tejto súvislosti poznamenal generálny advokát v bode 58 svojich návrhov, z článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch, ako aj z príslušnej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že je dôležité rozlišovať medzi ochrannými opatreniami tvoriacimi súčasť projektu, ktoré majú za cieľ vyhnúť sa prípadným negatívnym vplyvom priamo spôsobeným týmto projektom alebo ich znížiť, aby sa zabezpečilo, že tento projekt nepriaznivo neovplyvní integritu územia, a na ktoré sa vzťahuje odsek 3 tohto článku, a opatreniami, ktoré v zmysle odseku 4 tohto článku majú za cieľ kompenzovať negatívne vplyvy tohto projektu na chránené územie, ktoré nemožno zohľadniť pri posúdení vplyvov toho istého projektu (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. mája 2014, Briels a i., C-521/12, EU:C:2014:330, body 28 a 29; z 21. júla 2016, Orleans a i., C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 48, ako aj z 26. apríla 2017, Komisia/Nemecko, C-142/16, EU:C:2017:301, body 34 a 71).
- 48 V prejednávanej veci zo zistení vnútroštátneho súdu vyplýva, že niektoré časti OCHÚ by už nemohli, pokiaľ by bol predmetný projekt uskutočnený, ponúknuť vhodný biotop, ale že plán riadenia by mal za cieľ zaručiť, aby sa časť OCHÚ, ktorá môže ponúknuť vhodný biotop, nezmenšila, či dokonca sa mohla zväčšiť.
- 49 Za týchto podmienok, ako uviedol generálny advokát v bode 71 a nasl. svojich návrhov, aj keď sa okolnosti vo veci samej líšia od okolností, v ktorých boli vydané rozsudky z 15. mája 2014, Briels a i. (C-521/12, EU:C:2014:330), ako aj z 21. júla 2016, Orleans a i. (C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583),

tieto okolnosti sú podobné v tom, že v čase posúdenia vplyvov plánu alebo projektu na dotknuté územie vychádzajú z rovnakého predpokladu budúcich výhod, ktoré zmiernia účinky veternej farmy na toto územie, aj keď uvedené výhody nie sú okrem iného isté. Závery vyplývajúce z týchto rozsudkov sa teda môžu uplatniť na také okolnosti, o aké ide vo veci samej.

- 50 V tejto súvislosti už Súdny dvor rozhodol, že opatrenia stanovené v projekte, ktorých cieľom je kompenzovať nepriaznivé účinky tohto projektu, nemôžu byť zohľadnené v rámci posudzovania vplyvov uvedeného projektu, ktoré stanovuje článok 6 ods. 3 smernice o biotopoch (rozsudky z 15. mája 2014, Briels a i., C-521/12, EU:C:2014:330, bod 29, ako aj z 21. júla 2016, Orleans a i., C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 48).
- 51 Takéto opatrenie sa môže zohľadniť pri náležitom posúdení len v prípade, že existuje dostatočná istota, že opatrenie účinne prispeje k tomu, aby sa zabránilo nepriaznivému vplyvu, a zaručí, že neexistuje žiadna dôvodná pochybnosť o tom, že projekt nebude mať nepriaznivý vplyv na integritu územia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. apríla 2017, Komisia/Nemecko, C-142/16, EU:C:2017:301, bod 38).
- 52 Vo všeobecnosti možno iba ťažko predvídať prípadné pozitívne účinky budúceho rozvoja nového biotopu, ktorý má kompenzovať stratu rozlohy a kvality toho istého typu biotopu na chránenom území, resp. sú viditeľné až neskôr (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. júla 2016, Orleans a i., C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, body 52 a 56, ako aj citovanú judikatúru).
- 53 Treba zdôrazniť, že zdrojom neistoty nie je okolnosť, že biotop, o ktorý ide vo veci samej, sa neustále mení a že toto územie vyžaduje „dynamické“ riadenie. Takáto neistota naopak vyplýva zo zistenia nepriaznivého vplyvu, istého či potenciálneho, na integritu dotknutého územia ako biotopu a územia na vyhľadávanie potravy, a teda na jednu zo základných charakteristík tohto územia, ako aj z toho, že sa do posúdenia vplyvov zahrnú budúce výhody vyplývajúce z prijatia opatrení, ktoré sú v štádiu tohto posúdenia len možné, pretože ešte nedošlo k ich úplnému vykonaniu. Z tohto dôvodu a s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, uvedené výhody nemohli byť s požadovanou istotou stanovené v čase, keď príslušné orgány povolili predmetný projekt.
- 54 Predchádzajúce úvahy potvrdzuje aj skutočnosť, že článok 6 ods. 3 smernice o biotopoch zahŕňa zásadu predchádzania škodám a umožňuje účinne predchádzať nepriaznivým vplyvom zamýšľaných plánov alebo projektov na integritu chránených území (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. mája 2014, Briels a i., C-521/12, EU:C:2014:330, bod 26, ako aj citovanú judikatúru).
- 55 Napokon treba pripomenúť, že v súlade s článkom 6 ods. 4 smernice o biotopoch platí, že v prípade, ak sa aj napriek negatívnemu výsledku posúdenia vykonaného podľa článku 6 ods. 3 prvej vety tejto smernice a pri neexistencii alternatívnych riešení musí plán alebo projekt realizovať z naliehavých dôvodov vyššieho verejného záujmu vrátane záujmu sociálnej a ekonomickej povahy, dotknutý členský štát musí prijať všetky kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bola „celková koherencia sústavy Natura 2000“ chránená.
- 56 V dôsledku toho príslušné vnútroštátne orgány môžu v tejto súvislosti udeliť povolenie podľa článku 6 ods. 4 uvedenej smernice iba vtedy, ak sú splnené podmienky, ktoré sú v ňom stanovené (rozsudok z 21. júla 2016, Orleans a i., C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 63, ako aj citovaná judikatúra).
- 57 Z toho vyplýva, že na položenú otázku treba odpovedať tak, že článok 6 smernice o biotopoch sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ sa má projekt realizovať v lokalite určenej na ochranu a zachovanie druhov, ktorej rozloha vhodná na uspokojenie potrieb chráneného druhu sa v priebehu času mení, a pokiaľ takýto projekt bude mať za následok to, že niektoré časti tejto lokality už nebudú môcť dočasne alebo trvalo ponúknuť vhodný biotop pre príslušný druh, nemožno okolnosť, že tento projekt zahŕňa opatrenia, ktorých cieľom je zabezpečiť – po vykonaní primeraného posúdenia vplyvov uvedeného projektu a počas trvania uvedeného projektu –, aby sa časť uvedenej lokality, ktorá

skutočne môže ponúknuť vhodný biotop, nezmenšila, či dokonca sa mohla zväčšiť, zohľadniť na účely posúdenia, ktoré treba vykonať na základe odseku 3 tohto článku a ktorého cieľom je zaistiť, aby predmetný projekt nemal nepriaznivý vplyv na integritu príslušnej lokality, ale že táto okolnosť sa prípadne posúdi podľa odseku 4 toho istého článku.

O trovách

- 58 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 6 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ sa má projekt realizovať v lokalite určenej na ochranu a zachovanie druhov, ktorej rozloha vhodná na uspokojenie potrieb chráneného druhu sa v priebehu času mení, a pokiaľ takýto projekt bude mať za následok to, že niektoré časti tejto lokality už nebudú môcť dočasne alebo trvalo ponúknuť vhodný biotop pre príslušný druh, nemožno okolnosť, že tento projekt zahŕňa opatrenia, ktorých cieľom je zabezpečiť – po vykonaní primeraného posúdenia vplyvov uvedeného projektu a počas trvania uvedeného projektu –, aby sa časť uvedenej lokality, ktorá skutočne môže ponúknuť vhodný biotop, nezmenšila, či dokonca sa mohla zväčšiť, zohľadniť na účely posúdenia, ktoré treba vykonať na základe odseku 3 tohto článku a ktorého cieľom je zaistiť, aby predmetný projekt nemal nepriaznivý vplyv na integritu príslušnej lokality, ale že táto okolnosť sa prípadne posúdi podľa odseku 4 toho istého článku.

Podpisy